

MYSTIEK EN MYSTIFICATIE

16 september 1975

Er zijn altijd in de mystiek en in de esoterie legenden geweest. Sommige van die legenden zijn gevormd door de tijd, andere worden - op gronden die ik soms niet helemaal begrijp - onmogelijk genoemd, maar wanneer we goed kijken dan is er een mystiek die soms aanvaard wordt terwijl ze eigenlijk niet meer is dan een mystificatie. Ik denk bijvoorbeeld aan de geschiedenis van Preston Jones(?) een verhaal dat ik in het kort zal samenvatten. De apostel Thomas - zo neemt men aan - is dus naar Azië gegaan. Er zou een rijk gesticht zijn door een zekere Preston Jones, een christelijk rijk dat bijzonder machtig zou zijn. Er bestaan beschrijvingen van, die zeer waarschijnlijk een mystificatie zijn geweest, omdat de daarin gegeven omschrijvingen - het was een hele brief, er werd een gezant gestuurd die door Paus Alexander heel goed ontvangen werd - er eigenlijk al op wijzen dat die dingen eenvoudig niet bestaan. Er wordt bijvoorbeeld gesproken over reuzen, cyclopen en weet ik wat nog meer voor eigenaardige wezens, iets wat we wel gewend zijn van zeelui, maar wat je van een vorst die het over zijn eigen rijk heeft toch niet verwacht.

Op grond daarvan kwam er een hele legende van een eigenaardig rijk, dat zou liggen ergens in Azië, waarschijnlijk ergens noordelijk van Indië. Er zou een soort, zeg maar, mennonietische gemeenschap bestaan die een waar christendom had, een heel eigen openbaring en alles wat er bij komt.

Dat rijk dat is langzaam maar zeker opgegaan in een reeks van mythen, dat wil zeggen, er worden verhalen over verteld die niet meer bedoeld zijn om duidelijk te maken hoe het is, maar om een beeld te geven van iets wat eigenlijk niet kenbaar is. Het rijk van Preston Jones is langzaam maar zeker verweven met andere, hoofdzakelijk Tibetaanse, legenden over de hele wereld. Zijn hofhouding - en alles wat hij daarvan beschrijft - zou volgens sommigen zelfs aangeven hoe natuurgeesten en andere krachten, tezamen met bewuste mensen, een soort rijk hebben gevormd dat de wereld in feite beheerste. Het gaat hier om een geestelijke beheersing, niet om een stoffelijke en van hieruit zouden dus allerhande krachten over de wereld uitgaan die, zeg maar, de mens bewuster moeten maken.

Soortgelijke verhalen met meer of minder achtergrond worden ook over andere rijken verteld. Atlantis bijvoorbeeld heeft bestaan, maar is langzaam maar zeker een soort voorbeeld geworden van wat een staat zou moeten zijn en hoe dat allemaal in elkaar zou zitten. Rijken die werkelijk bestaan hebben worden uit hun totale eigen verband getrokken, en eigenlijk gemaakt tot een gelijkenis voor de moderne mens.

Wanneer wij te maken krijgen met welk verhaal dan ook en welke zogenaamde of echte openbaring dan ook, zullen we ons moeten realiseren dat deze neiging tot mystificatie bij de mens altijd een heel grote rol heeft gespeeld. Men bouwt beelden van het onmogelijke, om zo een voorstelling te maken waardoor de mens zijn begrenzing van mogelijkheden kan doorbreken.

Je zou daar op verschillende manieren op kunnen reageren natuurlijk: Je kunt een heel gevecht beginnen of Jezus wel of niet een historische persoonlijkheid is; of veel van hetgeen dat daarin voorkomt niet uit bepaalde sekten stamt die ook in het jodendom hebben bestaan; je zou er over kunnen vechten of Egypte nu werkelijk zo'n bijzonder groots ontwikkeld rijk is geweest of niet - persoonlijk ben ik van mening dat dit wel het geval is. Maar altijd weer gebruikt de mens deze dingen om iets duidelijk te maken.

Een van de meest sprekende voorbeelden zelfs van mystificatie, en daardoor met de vorming en verandering van inhoud, vinden we wel bij de zogenaamde chemie of alchemie, die eigenlijk pas rond 700-800 na Christus een beetje is vastgelegd in boeken, door een Arabische schrijver. Ook in Egypte en in andere landen hebben die bestaan, want wat was het, het was de kunst van het mengen der stoffen. Het is dus een proces waarbij je uit bestaande materialen een stof maakt met nieuwe eigenschappen. En als zodanig zou je alchemie kunnen toeschrijven aan degenen die de eerste bronsvoorwerpen hebben gegoten en de eerste ijzers hebben gesmeed, zogoed als aan degenen die schoonheidspreparaten

hebben gemaakt voor de vrouwen van de vroege rijken, althans de historisch vroege rijken als bijvoorbeeld Egypte weer, de Kretensische beschaving en al die andere.

Wat is namelijk het geval? Hierin komen bepaalde denkwijzen naar voren, denkwijzen die niets te maken hebben met de reële eigenschappen van de materie, want die kent men niet.

Er ontstaat een filosofie die eigenlijk helemaal los staat van de alchemie.

Wanneer wij spreken over Hermes Trismagistos dan denken wij aan één persoon. Het is nooit één persoon geweest, en als we de boekwerken lezen die in zijn naam geschreven zijn, dan wordt ons dat ook wel duidelijk. Maar we hebben te maken met een filosoof.

De Tabula Smaragdis, de smaragden tafel waarop allerhande mooie spreuken staan, die neerkomen op het bekende 'zo boven, zo beneden' en omgekeerd, is in feite niets anders dan een denkwijze waarbij de mens zichzelf oriënteert ten aanzien van de kosmos. En die oriëntatie ten aanzien van de kosmos wordt voortgezet. Wetenschap is voor een aantal mensen steeds meer een middel om het onkenbare, het onzienlijke te bereiken.

Wanneer we de tijd van Alexandrië zien hoe daar de filosofenscholen bloeien, dan wordt ons al meteen duidelijk dat je gelijktijdig wiskunde kunt bedrijven en esoterie. Het wordt steeds duidelijker dat de mens zijn innerlijke verlangens, en zijn innerlijke achtergronden, kan projecteren op die beelden. Zo wordt de alchemie bijvoorbeeld in de termen van de Rozenkuisers - Rosenkreutzer, of hoe ze zich dan ook mogen noemen, er zijn veel verschillende richtingen - eigenlijk langzaam maar zeker een geestelijk proces: Alchemie is iets wat in de geest van de mens gebeurt, het is niet meer het magisch gebeuren dat hoofdzakelijk te maken heeft met grondstoffen.

Ik meen dat deze reeks van voorbeelden nog ver kan worden uitgebreid, we zouden het over de mythen kunnen hebben van het vaderland, want dat is ook een mythe als die op vertekende feiten is gebaseerd in alle landen der aarde.

We zouden het kunnen hebben over de waarde en waardigheid van de rassen. Ook alweer oude verhalen, en mystificaties vaak eigenlijk, omgezet in mythos, omgezet in een innerlijke denkwijze.

Ik geloof echter dat ik met het voorgaande kan volstaan. Dan hoop ik, dat u op grond daarvan het met mij eens zult zijn, dat veel van hetgeen toch werkelijk bestaat heeft door de mens, in een vreemd innerlijk proces, van betekenis is veranderd, zodat hij zuiver materiële waarden om heeft gezet in geestelijke waarden, vroegere gebeurtenissen heeft veranderd tot ze beantwoordden aan zijn eigen dromen, zodat hij op deze wijze voor zich eigenlijk een werkelijkheid aan het scheppen was die niet samenhangt met de feiten zonder meer, maar waarbij zijn eigen scheppend vermogen primair is.

Dan moeten we de tweede stap nemen.

Ik heb gezegd, de mens scheidt zich een werkelijkheid, met andere woorden: Is er wel een werkelijkheid?

We kunnen die werkelijkheid natuurlijk wel proberen te definiëren, maar het blijkt dat we daar geen begrippen voor hebben. Wij kunnen slechts denken in tegendelen. Maar wanneer ik zeg, goed en niet goed, en ik laat ze samenvloeien, wat houd ik dan over? Neutraal. Iets waar ik niet over oordelen kan.

Wanneer ik zeg, licht en duister en ik laat ze samenvloeien, wat heb ik dan? Heb ik dan licht of heb ik dan duister? Wat heb ik dan eigenlijk? Ik kan zeggen schemering, maar dan zijn beide nog steeds aanwezig. We laten ze smelten, er is geen kenbaar licht meer maar de waarde moet aanwezig zijn.

In ons denken baseren we ons dus op tegenstellingen.

Maar hoe komen we aan die tegenstellingen? We brengen ze zelf tot stand. Wanneer we het hebben over goed en kwaad, dan hebben we het in feite over een oordeel, iets wat vanuit ons standpunt - en dan vaak nog in een bepaalde tijd en op een bepaald ogenblik - wel of niet juist wordt geacht.

Wanneer we spreken over licht en duister, dan hebben we het over condities die specifiek zijn voor deze wereld. Absoluut duister kent u eigenlijk haast niet. En het volledige licht zult u nooit kunnen verdragen, zelfs niet van uw eigen zon.

Dus u bent bezig met uw eigen wereld en daar scheidt u allerhande beelden uit, tegenstellingen. Zijn die werkelijk? Voor uzelf zijn ze een hanteerbare werkelijkheid.

De tegenstelling maakt het u mogelijk om u te bewegen in de wereld, maar is ze waar? Is het iets wat onveranderlijk is? Ik geloof dat we daar neen moeten zeggen. Ik geloof namelijk niet dat die wereld, die zo mooi in tegenstellingen is opgebouwd, de enige werkelijke wereld is.

Op het ogenblik dat de mens diep in zichzelf vraagt, zoekt in zichzelf naar een nieuwe waarheid of een nieuwe mogelijkheid, dan zijn er belevingen die je niet kunt uitdrukken. Het zijn dingen, daar heb je eigenlijk geen woorden voor.

Soms probeert men het, in bepaalde mystieke richtingen doet men dat met allerhande symbolen, of met voorstellingen, die eigenlijk de heel geringe en voorzichtige weergave zijn van iets wat men geestelijk als echt en waar heeft beleefd.

Misschien kunnen we zeggen, er is een werkelijkheid die we niet kennen. Die werkelijkheid, die zal in onszelf en buiten onszelf bestaan.

Nu is de grote kunst van het leven niet, om in één van die werkelijkheden te leven, dus mystiek weg te zweven van de werkelijkheid, of je alleen te houden bij de menselijk kenbare feiten en de formuleerbare feiten, het zou een versmelting van beide moeten zijn.

En zo kom ik tot een tweede these, een tweede stelling. Een stelling dat de werkelijkheid alleen bereikt kan worden, wanneer we een synthese vinden tussen onze materiële werkelijkheidsbepaling en onze innerlijke werkelijkheidsbeleving. U hebt hier op aarde een werkelijkheid, en nu kunnen we er over vechten of dat allemaal echt is of niet, of dat het een gedachte is of wat anders, voor u is het werkelijk. U zit in de school van: ik besta, want ik voel, ik leef, ik denk.

Nu kunt u in uzelf dingen beleven die er helemaal niet bij horen: Mensen treden uit, komen in andere werelden of sferen terecht; mensen dromen gewoon voor zich heen en komen tot allerhande beschrijvingen die, op dat moment althans, niet waar zijn en die later toch de werkelijkheid vaak heel dicht benaderen.

Dan kun je je nog afvragen wat je moet denken bijvoorbeeld van een Jules Verne, die zeker van feiten uitging, maar die dan toch maar tot beelden en conclusies kwam, die voor de wetenschapsmensen van zijn tijd onzin waren. Dingen die niet bij de feiten behoorden, zoals bijvoorbeeld het "Zwaarder dan lucht", zijn werken met de onderzeeboot en andere verhalen.

Wanneer we nu die dingen bezien, en bijvoorbeeld ook "Het schot naar de maan", dan worden we wel geconfronteerd met allerhande discrepanties, maar het blijkt dat het mogelijk is, het blijkt dat het ergens heel dicht bij de werkelijkheid ligt. Een werkelijkheid die, op het moment dat Verne leeft, dus niet bestaat. Maar het is een droom, en die droom blijkt een vergelijkbaar iets te zijn ten aanzien van een werkelijkheid, zoals die nu bijvoorbeeld bestaat.

We hebben dus te maken met visioenen, we hebben te maken met innerlijke emoties, gevoelens van kosmische verbondenheid, van angst, van afstoting, van begeerte, al die dingen meer, die eigenlijk niet passen in de wereld die we kennen. Soms leiden we ze af van feiten die we in onze wereld menen te kennen, in andere gevallen doen we gewoon of die feiten niet bestaan, of we doen of de droom niet bestaat.

Maar de droom heeft een zetere werkelijkheidswaarde, dat proces dat zich in je afspeelt heeft even goed betekenis als je materiële definities van wat reëel zou zijn.

En daarom zeg ik, je kunt nooit met één van die twee waarden werken en de waarheid van het bestaan naderbij komen.

Op grond daarvan meen ik te mogen zeggen dat tussen beide een synthese, dat wil zeggen, een samenvloeiing noodzakelijk is. We moeten de innerlijke schijnbaar onwerkelijke wereld, en de uiterlijke schijnbaar werkelijke wereld voortdurend weer met elkaar in overeenstemming brengen. We moeten komen tot een punt, waar onze innerlijke en mystieke belevingen een aanduiding zijn voor onze handeling in en onze waardering van de stoffelijke werkelijkheid, die we desalnietemin aanvaarden.

Dan zal er een ogenblik komen dat de mystiek niet meer losstaat van de stoffelijke wereld of zelfs een grote afwijking daarvan vertoont, maar dan wordt die mystieke beleving, die innerlijke werkelijkheid steeds meer iets wat gewoon deel wordt van alledag. Dan gaan we misschien grenzen doorbreken die op dit moment in het feit-denken bestaan, want dan gaan we meer dingen misschien intuïtief, of moet ik zeggen visionair, aannemen, zonder dat we ze helemaal kunnen beredeneren. Aan de andere kant zullen we die zaken die we in onszelf diep ervaren hebben, op de één of andere manier toch kunnen uitdrukken in de materie. De wereld van de stof groeit dus dichter naar de innerlijke wereld van de mens. En daarmee krijgen we dan een eenheid, waarin die mens gemakkelijker zichzelf kan meten met het bestaande.

Nu gaan we even naar die innerlijke wereld. Wanneer ik droom van een Atlantis waarin alles kan, waarin de mensen vliegen, technische beschavingen hebben, grote magiërs zijn, wat doe ik dan in feite? Dan projecteer ik iets, wat in mijn eigen wereld mooi of goed lijkt, op een begeerte die ik in mijzelf ken en een toestand, de magische toestand, waarbij het bovenzinnelijke en het zintuiglijke samenvloeien, die voor mij eveneens ergens begerenswaardig is, ik probeer in zo'n voorstelling de dingen samen te voegen.

Wanneer ik in mijzelf keer en ik ga de werkelijkheid omtrent mijzelf zoeken, dan zoek ik eigenlijk een oriëntatie. Ik zoek voor mijzelf een relatie te vinden met de kosmos, waarin allerhande verschillende invloeden, waarvan ik het bestaan erken of beleef, voor mij een hanteerbare waarde worden.

De oude Egyptenaren hebben iets dergelijks gedaan, er zijn bepaalde tempels bijvoorbeeld, daar bepaalt de as, waarop een bepaald vertrek of een bepaalde zuilengalerij ligt, precies tot welke god ze behoren. Dat is een vaste as, die wordt op de stenen of op de aarde getrokken.

Maar gaan we nu verder kijken dan zien we bovendien, bij de positieve kanten zijn de zuilen rond, gaan we kijken bij de negatieve kanten, dan blijken de zuilen niet zuiver rond te zijn. Het zijn maar kleine afwijkingen maar het is zo. Kijken we naar één tempelcomplex dan blijkt dat er drie, vier, in enkele gevallen zelfs zeven verschillende assen voorkomen. Elk van die assen wordt, én in de bouwstijl, én in de wijze waarop men dus het gehele vertrek oriënteert, uitgedrukt. Vandaar dat sommige van die tempels een beetje eigenaardig van constructie lijken.

Daarom hebben die mensen dat gedaan, voor hen waren de goden krachten, definitieve krachten. Deze krachten werken vanuit een bepaalde richting op de aarde, ze waren als het ware iets in de hemel, een ster. Door op de juiste wijze verschillende werkingen samen te voegen in het tempelcomplex, kwam er één ruimte - dat was de meest positieve - waarin je niet alleen één god aanriep, maar waarin je als het ware de samenwerking van de goden beleefde.

In een ander geval, bijvoorbeeld bij de Babyloniërs, daar zien we dat men tempeltorens bouwt, in die tempeltorens zijn verschillende verdiepingen, die elk aan een bepaalde god gewijd zijn.

Kijken we nu hoe het in elkaar zit, dan vinden we daar het dodenrijk enzovoort, we vinden alles wat in de mythe aanwezig is, tot de zonnegod die gelijktijdig een vuurgod, en een lichtgod is.

Kijken we echter waar de werkelijke dienst plaats vindt, de dienst waarin al die goden betrokken zijn, dan komen we vreemd genoeg terecht bij de god van de wijsheid, die in de vertrekken in het midden ligt, hij is tussen de andere georiënteerd, er zijn zeven lagen en precies op de vierde laag zijn de plechtigheden voor de god van de wijsheid, die in sommige gevallen Nabu heet.

Als je dit goed bekijkt dan zie je dus, die mensen wilden een synthese tot stand brengen. Voor hen waren de goden reële krachten.

In deze wereld ziet het er naar uit dat er geen reële krachten zijn van God. God is een mythos, God is iets wat je in de kerk misschien dan nog eert, maar het is gelijktijdig iets wat in het leven geen betekenis heeft, waar je niet je leven helemaal op richt. Het is niet iets wat ingebouwd is in het ritme van je bestaan, het is als het ware een waarde, die je dan - in de christelijke en bepaalde andere gemeenschappen bijvoorbeeld - één dag in de week wel eventjes de voorkeur wilt geven, of, in andere godsdiensten, bepaalde uren van de dag wilt aanvaarden.

Het bekende verhaal van moslimrovers, die in de woestijn op een gegeven ogenblik de achtervolging stopzetten, hun matjes uitrolden, hun voorgeschreven gebed met wassingen - met zand in dit geval - verrichtten, en daarna gingen ze rustig verder, en ze sloegen diegenen die ze achterna zaten de kop af.

Ik bedoel maar, dat is natuurlijk geen christelijke naastenliefde maar het is ook geen mohammedaanse rechtvaardigheid. Deze dingen zijn dus eigenlijk een vervreemding van God. Maar als God er is, dan is God er niet alleen op een bepaald uur en een bepaalde plaats, dan is God er altijd.

Wanneer er licht is, een kosmisch licht of een kosmische kracht, dan kan die niet alleen maar op een bepaald moment bestaan, ze moet er altijd zijn. In jezelf ervaar je dit ergens. Het is begonnen om tot een geheel te behoren, het is de behoefte om in jezelf iets van een verstoorde vreugde te ervaren, het is zelfs de behoefte om rond te dolen in al datgene dat je zelf bent, een soort ego-trip te maken.

Maar al die dingen, die zetten we dan toch weer een beetje los van de wereld waarin we leven. En daar zit nu het grote gevaar, want we kunnen wel allerhande mystieke dingen gaan doen, maar wanneer die mystiek niet gelijktijdig de drijfveer wordt van al hetgeen we zijn en doen, dan is het alleen maar een leugen die we onszelf vertellen, hoeveel waarheid er ook verder in zit.

Door de manier waarop we ze beleven en interpreteren, wordt de mystieke beleving een mystificatie, het wordt een rechtvaardiging van iets wat er helemaal niets mee te maken heeft, en het betekent een levenshouding die in feite los staat, zowel van het innerlijk leven als van het uiterlijk.

In het uiterlijk verklaren we meteen elke waarde van bepaalde dingen weg - dat is niet belangrijk meer - en gelijktijdig, wanneer de behoefte in het materiële bestaat zeggen we, ach, die geestelijke waarde die kun je verschuiven. De eenheid is weg!

En toch geloof ik dat er in elk leven een bepaalde mystiek is. Of dat nu de beleving is van het gezin, de toch wel wonderlijke gevoelens, die een mens kan hebben voor zijn vaderland of voor een vorst, of dat het misschien de kerkelijke beleving is van bijvoorbeeld een misoffer, of een ander soort dienst ergens, dan zeg ik, ja, dan hebben we die mystiek dus toch wel en we hebben ze nodig, maar we hebben ze losgemaakt van de werkelijkheid. Wij moeten terugkeren naar het punt waarin, wat we innerlijk beleven - niet wat we met de mond belijden en geloven - één wordt met onze beleving van de wereld, de daden die we daar stellen.

Dan zijn er mensen die zeggen, ja, dat is allemaal best en mooi, maar waar gaat dat naar toe?

Ik kan begrijpen dat men die vraag stelt omdat men zegt, ja, is dan ergens niet de bindende factor weg, is er dan niet een wet weggevalen? Dan zeg ik, ja, maar als we die mystiek eerlijk aanvaarden is God de wet. Dan heb ik geen andere wetten nodig. Dan is elke wet onderdanig aan Gods wil, aan de goddelijke wet.

En denk niet dat dat een sprookje is want elke godsdienst belijdt zoiets. Per slot van rekening, Jezus heeft ook een hele hoop dingen gedaan waar niemand het mee eens was. Hij heeft zowel de wetten van de tempel, als ook de wetten van de Romeinen, heus wel een paar keer geschonden. En als we kijken naar wat Mohammed heeft gedaan, nou dat was helemaal een mooie jongen. En ook de Boedha, die liet die hele wet van erfopvolging en belangrijkheid van zijn rijk achter. Ik heb het dan over de Gautama Siddartha.

Altijd weer zien we dus, er is een grote wet met een kleine wet. Wanneer we de grote wet niet handhaven, kan de kleine wet ons niet redden. Maar als we de grote wet handhaven dan is de kleine wet op de duur overbodig.

We hoeven dus niet bang te zijn voor de mystiek. We hoeven niet bang te zijn voor die vlucht in het onbekende, deze fantasiewereld misschien, waarin we een hele hoop waanzin en vooroordelen zullen aantreffen - die hebben we allemaal in ons - maar daarnaast ook brokstukken wijsheid, brokstukken van de werkelijkheid, die verder gaat dan het gekende en het bekende. We moeten gewoon die wereld durven betreden. Diep in jezelf is er een honger naar waarheid, naar werkelijkheid.

Naar buiten toe ben je er misschien bang voor. Je zou werkelijk gewoon helemaal jezelf willen zijn, en dan niet in de beperkingen van een wereld, maar in een soort kloppende eenheid met de totaliteit, één druppeltje water in een rivier, die de stroom van tijd heet of iets dergelijks.

En omdat je dat wilt moet je wel - dacht ik - naar binnen kijken. Maar je kunt niet naar binnen kijken en de buitenwereld verwaarlozen. Je kunt zeker niet - en dat is nog veel belangrijker - de waarden, die je in jezelf ontdekt, zonder meer overdragen op de materie, je moet ze versmelten.

De mystiek in ons leven is erg belangrijk, of we mediteren, of we bepaalde scholen volgen of niet. Alles wat in onszelf bestaat als die innerlijke werkelijkheid - want dat is het voor ons - moet beseft worden, moet beleefd worden. En zelfs wanneer we er geen woorden voor hebben, maar alleen maar een emotie overhouden, is het nog belangrijker, en dan moeten we kijken naar onze werkelijke wereld. Dan moeten we niet zeggen, die wereld moet veranderd worden volgens mijn visioen, want dat kan niet. Dan moeten we zeggen, ik moet veranderen tot ik de waarde van mijn visioen overdraag in al datgene wat ik in de wereld ben.

Dat voert me tot de conclusie, dat de mens behoefte heeft aan een innerlijk leven, dat dit innerlijk leven niet bestaat uit volledig bewijsbare feiten - dus stoffelijk overdraagbaar - maar gelijktijdig wel een erkenning schept in dit ik, waardoor het meer van de waarheid beseft dan zuiver zintuiglijk mogelijk is.

Ik stel dat juist het op de proef stellen van de innerlijke erkenning in de wereld, die u nu uw werkelijkheid noemt, de mens ertoe kan brengen in zichzelf gelukkiger, maar gelijktijdig voor die wereld harmonischer, te leven en te bestaan.

Dan gaan we eens kijken:

Wat ben ik? Ik ben mijzelf.

Hoe ben ik mijzelf? Ik ben mijzelf zoals ik mijzelf denk.

Hoe kom ik aan het denkbeeld omtrent mijzelf? En dan krijgen we de moeilijkheid.

Wanneer ik diep in mijzelf ga, dan vind ik namelijk het beeld van mijzelf. Dat wordt niet uitgedrukt in vormen, maar het is er.

Ik kan ook kijken wat een ander van mij denkt en daarop reageren. Het ik-beeld dat de meeste mensen hebben bestaat voor 99% uit het oordeel van anderen en slechts voor 1% uit een innerlijke ik-beleving, waardoor een juistere waardering voor dat ik mogelijk is.

De meeste mensen vluchten gewoon weg in allerhande fantasieën, waarbij ze het oordeel van anderen in betekenis proberen te manipuleren, ze spelen er een spelletje mee, maar ze proberen niet eerst zichzelf in zichzelf te vinden.

Wat ben ik? Dat kan ieder alleen voor zich beantwoorden. Maar als ik het voor mijzelf moet zeggen, ik ben in mijzelf een licht dat nog niet in staat is om al het duister te verdrijven. Diep in mezelf heb ik het gevoel dat ik ergens een draadje ben in een soort spinrag van oneindigheden. Diep in mezelf heb ik het gevoel dat ik iets beteken en doorgeef dat meer is dan ikzelf ben. Ik voel mij zelf de uitdrukking van iets waartoe ik behoor. Dat is voor mij, voor u zal dat anders zijn.

Wat ik ben in de stof gezien? Nou in de stof gezien ben ik niets want u ziet me niet. U ziet alleen datgene wat ik gebruik, ik ben een geest. Maar goed, in mijn eigen geestelijke wereld ben ik een persoonlijkheid met bepaalde kwaliteiten, eigenschappen, denkgewoonten, denkvermogen, ik heb bepaalde capaciteiten zoals dat heet, ik heb het een en ander geleerd, ik heb het een en ander gezien. Ik ben een bewustzijn.

En u in de stof zou er aan toe moeten voegen natuurlijk, en ik ben een lichaam met bepaalde mogelijkheden, ik heb een bepaalde leeftijd, ik heb een status en zo gaat het maar door. Maar wanneer ik zeg, ik ben een uiting van iets, dan kan ik niet gelijktijdig zeggen dat ik al die eigenschappen zonder meer ben, dan moet elke eigenschap die ik bezit zin hebben, dan moet elke beleving, elke kwaliteit die ik lichamelijk of anderszins bezit, betekenis hebben.

Wat is de betekenis van mijn bestaan? Voor mijzelf kan ik dat niet zeggen en u ook niet. Onze betekenis is schijnbaar te groot, of misschien zelfs te klein voor ons, om ze helemaal te overzien en te begrijpen.

Maar ik weet wel één ding, als ik terugga in mijn eigen verleden ben ik er altijd geweest, als ik vooruitga, als dat mogelijk is, dan neem ik aan dat ik er altijd zal zijn. En in al die tijden ben ik mijzelf, mijn vorm kan veranderen, mijn kennis kan veranderen, datgene wat ik uitdruk kan veranderen, maar ik blijf mijzelf. Ik blijf één bepaalde toon, één bepaalde trilling, één bepaalde tendens, en deze verandert niet, dat is mijn betekenis, dat is de betekenis van mijn leven, kennelijk gelegen in de essentie van hetgeen ik ben, want anders zou ook dat veranderen, maar dat verandert niet, ik ga het alleen beter beseffen, maar het blijft gelijk.

Waarom zou ik dan niet zeggen - het is natuurlijk maar een probeersel en woorden schieten natuurlijk altijd wel ergens tekort - ik ben de eeuwigheid die zichzelf neerschrijft op het blad van de tijd. Ik ben niet het hele verhaal, ik ben maar één letter, ik ben de eeuwigheid die zichzelf neerschrijft.

Dat wat ik in mijzelf ben is noodzakelijk voor het geheel, ik weet niet hoe. Ik voel gewoon dat zonder mij dit geheel niet zou kunnen bestaan, dat het anders zou zijn. Met alle fouten die ik heb, met alle dwaasheden die ik uithaal, met alle fouten die ik maak, met al mijn vreugden, met al mijn bitterheid en mijn lijden, ik ben onmisbaar, ik ben deel van een geheel.

Ik stel dat, zo er een zin is voor mijn bestaan, deze gelegen moet zijn in de totaliteit waarvan ik deel uitmaak.

Mijn bestaan heeft zijn zin door het geheel waartoe ik behoor. Ik kan het niet anders zeggen.

En dan vragen we ons natuurlijk af, ja, maar waarom? "Waarom" is ook zo'n heerlijke vraag.

De kwestie is dus niet, waarom ben ik zus of ben ik zo. Wel neen, de vraag is, waarom kan ik mijn zijn op dit moment niet realiseren. Dat is namelijk de vraag, die ik aan mijzelf stel, die samenhangt met mijn eigen innerlijk én met de wijze waarop ik de wereld beleef. Daarom meen ik dat je die vraag mag stellen. Maar als je die vraag dan stelt, dan moet je ook een antwoord geven.

Dan zeg ik, ik ben zoals ik ben omdat het mij onmogelijk is, dat wat er in mij bestaat als werkelijke kracht, als werkelijke essentie, op een andere manier uit te drukken. Ik weet niet in hoeverre datgene wat ik licht en wat ik duister noem in dit bestaan, in dit erkennen, werkelijk licht of duister zal zijn. Maar ik weet wel dat de verhouding daartussen onmisbaar en onmiskenbaar is. Het is de uitdrukking van mijn wezen, ik ben zoals ik ben omdat anders mijn bestaan geen zin zou hebben.

Op het ogenblik dat we nu beginnen om daaruit dan weer weg te verklaren, wat we allemaal vroeger wel verkeerd deden, zijn we fout, dan gaan we namelijk weer de richting van de mystificatie uit. We zeggen, kijk, in mezelf heb ik dit en dit ontdekt, in mijzelf voel ik dit en dat aan en daarom is datgene wat ik daaruit doe gerechtvaardigd. Neen, die rechtvaardiging die kan alleen voortkomen uit mijzelf. Zo lang ik mijzelf nog moet zeggen dat iets gerechtvaardigd is, is het niet gerechtvaardigd.

Het is eigenlijk heel eenvoudig, denkt u maar aan de politiek, als een politicus zegt dat het u goed gaat, dan betekent dat dat het slecht gaat, want als het goed gaat zegt hij het niet. En zo zijn we zelf ook. Voor ons is goed en kwaad helemaal geen kwestie van wat de wereld is, of wat de wereld denkt, het is meer een kwestie van wat we zijn. En op het ogenblik dat we bij dat zijn ook maar op één of andere manier verkeerd reageren, dan merken we dat. Dan gaat het ons daar niet goed of dan voelen we ons niet goed. Nu zeg je, ja, maar ik ben zo goed, het ontkomen aan de erkenning. Al wat er rond en met mij gebeurt is verbonden met mijn eigen wezen, met wat ik geweest ben, wat ik nu ben en wat ik worden wil.

Een heel eigenaardige conclusie. Ofschoon ik stoffelijk gezien niet verantwoordelijk kan zijn voor het geheel van het gebeuren in mijn eigen leven, zal mijn totale ik die aansprakelijkheid wel bezitten en dragen, omdat het gelijktijdig maatstaf is voor het voor mij goede, en de invloed waarbij alles wat voor mij disharmonisch is, niet goed is, doorwerkt in mijn gehele wezen en mij daardoor lijden of ongeluk doet beleven of ondergaan. Ik straf mijzelf voor dingen waarvan ik zeg dat ze goed zijn terwijl ik diep in mijzelf voel dat ze verkeerd zijn.

Stel nu nog een keer dat we even diep in de werkelijkheid schouwen. Niets wat wij zien en beleven is volledig waar en echt, want we zien het niet helemaal.

Maar niets wat wij beleven, zien, denken, is geheel onwaar, want anders zouden we het niet kunnen beleven, of zien, of denken, dan moet er werkelijk wat achter schuilen.

Het geheel van ons leven en van onze dromen en van onze gedachten is werkelijkheid, maar het is een werkelijkheid die we niet weten te plaatsen. Heel ons werken en zoeken in onszelf, ons mystiek beleven van een andere wereld en werkelijkheid, is niets anders dan een poging om iets te vinden dat voor ons aanvaardbaar is. We proberen voortdurend de kosmos aan te passen aan ons begrip, en vergeten maar al te vaak dat wij met ons gehele begripsvermogen open moeten staan voor de werkelijkheid van de kosmos.

Dan is alles waar. Maar de vraag is hoe?

Wanneer ik zeg dat Christus met ons is, dan is dat waar. Hoe, dat wordt bepaald door de wijze waarop ieder van u mede in harmonie is met die Christus.

Wanneer ik zeg dat de scheppende kracht op dit moment met ons is, in ons werkt, bepaalde veranderingen aanbrengt - misschien zelfs in ons wezen - is dat waar, wanneer u bereid bent om die verandering te aanvaarden, wanneer u dit in u laat gebeuren.

De werkelijkheid is dus eigenlijk datgene wat in ons werkt.

De waarheid is datgene wat groter is dan wij en datgene waarvan we deel uitmaken.

Dan is mijn eindconclusie hier, de enige waarheid die wij werkelijk kunnen vinden is de waarheid die we niet kunnen omschrijven. De enige werkelijkheid die we kunnen beleven is een werkelijkheid, die al wat er in ons bestaat samenvoegt, en niet slechts een deel daarvan aan de hand van bepaalde maatstaven uitdrukt.

Wij zijn wezens van de werkelijkheid, wij zijn deel van de waarheid, maar wij beperken onze werkelijkheid en wij ontvluchten onze waarheid, omdat we nog niet beseffen hoe zeer alles wat we zijn samen moet vloeien in ons beleven van dit ogenblik.